

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

In XII. Epist.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

fertur, fit unus equus. Sic ex persona Verbi & humanitate fit unus Christus; & licet claudicet comparatio, hoc tamen non facit, ut damnanda sit: ut enim fit unum totum, in ratione plantæ, extrunco & surculo, qui à trunco sustentatur; & unum totum, in ratione equitis, ex homine & equo, qui hominem sustentat, ita ex Verbi persona & humanitate à Verbo sustentat, fit unum totum hypostaticum, id est, in ratione personæ. Quod Verbum comparatur equo, mirum vobis accidit. Sed comparatur Leoni, Galinæ, Agno, Aquilæ, Pelicani, immò & Vermis; & ex Pauli loco, caro Christi Verbo unita, id est, ipse Christus, jumentum dicitur. Nec est, quod dicas, humanitatem, non Verbum, jumento comparari: erras mi homo, erras, humanitas Verbo unita, Christus ipse, qui Deus est, jumento comparatur, cum sit agnus Dei, qui tollit peccata mundi, & jumentum, quod hominem sanctum & semimortuum curandum ad stabulum, & curatum in cœlum tulit. Sed quero te, Willelme, ostende parumper Nestorii hæresim in hac Garassii sententia, cum impio joco, manifestè, quamquam per imprudentiam, ut inquis, fuisse conjunctam. Nestorius duas personas in Christo agnovit: Garassius eodem, quem oppugnas, loco, disertis verbis, non nisi unam admittit. An ex fureculo, & trunco, cui est insitus, duæ arbores fiunt? an ex homine, & equo cui infidet, duo equites evadunt? De hæresi malè, judicas. Rectè de eâ censere, hæretici profectò non est; ut potè, qui aliorum Catholica dogmata pro heterodoxis, & sua heterodoxa pro Catholicis habeat. Quid mirum? cum factus sit sicur equus & mulus, quibus non est intellectus. Et ut ab equis ad asinos, ad vos scilicet revertar, quis nescit vos esse reos, damnatos, & Vaticano fulmine tactos; doctrinam vestram hæreticam, impiam, blasphemam à supremo & legitimo iudice declaratam; libros vestros multiplici Decreto confixos, & nigrore nota fœdatos? Quis igitur ferat, insolentiam illam proterviam, qua vobis impudè potestatem arrogatis, iudicandi doctrinam morum & fidei, damnamque auctores Catholicos, qui vestros errores, pro eo, quod sunt erga optimam Parentem Ecclesiam zelo refutantur? quis unquam tam immanem arrogantiam, tam horrendam superbiam ferat?

In duodecimâ Epistolam.

NOTA I.

Ignoti Scriptoris Epistola.

Hanc latinè reddidisti, inquis, notarum loco. (a) Scriptorem ignotum dicis, quasi alter ignotus etiam non sit. Montaltii nomen scenicum est: scena haud dubiè histrionem docet. Quamobrem porrò Montaltium nomen suum tacuisse dicis? nonnè quia sibi à Jesuitarum gladiis & sclopis timebat? O timidum animal, qui te mortaliu libilis exponis! stylum Jesuitarum timuit, non gladium; aut certè gladium timuit & laqueum Carnificis: multi enim extremo supplicio, juxta legum Decreta, plectuntur, longè Montaltio innocentiores. Tum Montaltii potentiam & vim exaggeras, qui, si voluisset, inquis, ut te, Deus bone poterat calcare! affusâ scilicet calidâ: Viden? ut totam Societatem agat, & verfer? hætenus tamen immoram. Quid si in te

unum vertisset impetum? lepidè prorsus & thrausiel. Doles præterea, quod Jesuitæ Janfenistas vestros tanquam hæreticos infectentur. Dolere potius debueras, quod Janfenistæ sint hæretici, & damnati erroribus oblinati ad hærent.

His præmissis, ad quæstionem accedis. (b) Montaltius Vasquius doctrinam de eleemosyna ita exposuerat, quasi divites laicos omnino liberaret a faciendâ eleemosyna, etiam de superfluo. Hanc imposturam egregiè diluerat uterque Apologista; primus quidem impostur. 1. & in respons. ad duodecimam Epistolam; alter verò in respons. ad objectionem 12. & ab his clarissimè ostenditur, ex more Vasquius, divites teneri, dare eleemosynam, non tantum de superfluo, extra casum extremæ necessitatis, sed etiam de necessario, idque sub pena peccati mortalis cap. 7. Opusculi d. 111. n. 29. & 18. 19. Sed doctrinam hujus Doctoris non intelligitis, nec capit variâs distinctiones, quibus appositè omni explicat, quid sit superfluum, quid necessarium. Nempe aliquid est necessarium vel ad vitam, vel propriam, tum familiæ; vel ad statum jam acquisitum, vel ad illum, qui legitime probabiliter promittitur, & sic dicam, prudenter, haud temerè argui potest; vel ad famam, &c. Deinde alia est ordinata pauperis necessitas, alia extrema; alia non emenda quidem, sed gravis & urgens: præterea aliud est, civitem adstringere sub pena peccati mortalis, ad faciendam eleemosynam; aliud, hortari, impellere, invitare. Cunctâ hæc ita confunditis, ut tum ad alia non distinguatis; cum tamen manifestum sit, doctrinam Vasquius longè strictiorem esse, doctrinam Gabriëlis, Majoris, & Gerfonis; qui docent, divites teneri tantum in extrema pauperum necessitate; immò & Cajetani, qui docet, divites non teneri ad extremam necessitatem, nisi de superfluo. Quod tuas cavillationes reponam, nihil oportum occurrat, quam si tibi auctor sim, ut legas dubium illud 3. Vasquius; & si forte non intelligis, ut magistrum exhibeas, quo reverè factis indiges, cum tantam ignorantiam præ te feras. Vellem etiam accerseres eorum magistrum, qui tuam illam feritatem, & extirpem licentiam coerceret. Immo si me audis, totum illud opusculum diligenter volves, cum in eegenerere, nihil melius, firmitus, & solidius inveniri possit.

Ne tamen mihi vitio vertas, quod errores tuos dissimulem, aliquot adnoto. (c) Maximum crimen à Vasque & Apologista, Cajetano affictum esse dicis: quamobrem verò? quia eum docere asserunt, in Tract. de Indulg. extrâ extremam necessitatem, de superfluo præceptum, peccati venialis modum non excedere. Accipe verba Cajetani tom. 1. Opusculi. quæst. tract. de indulgent. quæst. 3. num. 40. Licet, inquit, necessitas non extrema non obliget ad peccatum mortale omittentem eleemosynam, magna tamen necessitas à potenti sine suo incommodo subvenire, (de superfluo scilicet, alioquin incommodo esset) rationabiliter obligat, ut obliget etiam ad peccatum, quamvis non mortale. Illud autem, seclusa superfluitate bonorum, ad remota facit: vult enim Cajetanus, locum illum Joannis 1. cap. 3. Si quis viderit fratrem suum necesse habere, & dixerit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei maneat in eo, præcendendo à superfluo, de extrema necessitate intelligendum esse, si assertivus sit. Licet autem Cajetanus contrarium videatur dicere tom. 2. tract. 5. hunc tamen scripsit anno 1496, illum verò de indulgentiis 1518.

(a) Pag. 320.

(b) Pag. 321 ad 325. (c) Pag. 325.

interet carnis Vasque, eò quòd dixerit, vix un-
quam tenei aliquid ad eleemosynam prædis ex
superfluo statum, cum vix unquam hujusmodi super-
fluum statum, quòd legis Evangelicæ animo prodigia-
tur, abhorrecedis. At idem habet Cajetanus, in
summo Morali, verbo Eleemosyna: *superfluum judican-
tum, inquit, consideratis sumptibus, statum munificentia-
rum, communibus eventibus, heredibus, & aliis
proprietatibus, ita ut araro videatur contingere, ut homo secun-
dum gloriosè vivens superfluum habeat.* Denique
ad quodvis, extremam necessitatem, de qua loqui-
tur Cajetanus, eandem esse cum ea, quæ ab Vasque
magis, gravius, urgens vocatur, & quam ab extremâ
communibus probè distinguit; ejusdem furoris est
notum mihi vitium hæcenus cum tanta impudentia
fieri. Ergo, quòd miretur posteritas, eò proce-
ssit impudentiam hominis Janseniani, haud dubiè
ad eandem adici, ut ter etiam & quater impos-
sibile convicius, eandem tamen, per diabolicam
oblationem, quæ respicere nescit, denuò re-

Ad Simoniam deinde gradum facis: (a) & quamvis utroque Apologia sit sincerè ac fideliter edocenda, differre tamen non potuisti, nullam esse Simoniam, quæ scilicet divini, ubi datur aliquid temporarium spirituali, aut vicissim, non tamen in pretium, nec pœcunia, seu virtualiter & æquivalenter datur, enim, nihil posset dari pro Missa, pro Horis Canonicis, pro administratione Sacramentorum, &c. Unde hoc titulo, inquires. Rectè non datur utrumque pretiis, sed alio v.g. pii stipendii, motivi, ut vocatur de eo, ymnæ, gratitudinis, amicitia. Sed, inquit, Montalibus ad beneficia & sacerdotia traduxit, non rectè; cum lege condita cautum sit, ne quicquam quocunque titulo, in hac materia datur: utque in Collatione Ordinum: igitur si datur aliquid, licet non datur ut pretium, sed alio titulo, non est quidem Simonia contra jus Divinum, sed contra Ecclesiasticum. Dare tamen aliquid, ad obtinendum beneficium, conducentis, sine alio titulo, licet de ratione pretii non cogitetur, Simonia est juri Divini; illud enim, æquivalenter saltem, titulo præstat. Accipere aliquid pro Missa, licitum est, quia lege non vetitum: si tamen Sacerdos illam tantum sibi vendicit, ut Missa pretium, si ve hoc præsum pro sine sibi proponat, si ve quilibet alius, præstat veram Simoniam admittere. Hoc ipsum adhibet testis Jesuita: Locus, quem ex tuo Canone adducis, de pretio agit, cuius expressè meminit: Atque autem, per intolerabilem calumniam Jesuitarum, in illam sententiam; quasi dicant, licet non esse Sacerdoti, omnes spirituales fructus ex sacramento provenientes, alteri accepto pretio concessurus fore vendere. Si tamen illud mentiris impudentibus, huic accedam; nullam fac tibi faciam injunctum, in signe mendacium sit.

Ad questionem Montalici de pecunia ab eo accepta, cui beneficium concesserat, jam tertio, aut quarto respondit, ut; primo quidem esse Simoniam, non pars positivum, ut vocant; nam leges hoc venditum, quod fiat, intercedat, vel expressum, vel tacitum, ut patet, ut pecunia pro beneficio detur, id est pretium beneficii, & resultare præsumentur in hoc, ut sit obligatio rependi, seu beneficium, si non esset, esset Simonia contra jus divinum; item si quis concedit beneficium, intendat obligare al-

terum ad solvendam pecuniam, aut qui dat primo loco pecuniam, obligare alterum ad cedendum beneficium; est etiam Simonia contra jus divinum. Si verò qui accepit ab alio beneficium, ultro & volens ab eo motivo impulsus, liberaliter aliquam pecuniam summam eidem numeret, vel merè gratitudinis causà, vel elemosynæ & piæ donationis titulo, si fortè ille pecunià indigat; item si quis de alteri ex mera liberalitate, ex charitate, ex amicitia, aliquam pecuniam summam, quæ hic moveatur ad resignandum eidem beneficium, modò nulla intercedat ratio pretii, seu venditionis, id est, modò is, qui pecuniam dedit, nullam inde obligationem resutare præsumat in accipiente; resignandi scilicet beneficium, non erit Simonia. Quid ad hæc, mi homo? Horribilem impietatem vocas: Igitur horribilis est impietas, propter Sacrificium Missæ pecuniam dare & accipere, immò longè priori horribilior, cum hoc sacrosanctum mysterium sit augmentis simplicis beneficio: Sed inquires, hoc licet; quia Ecclesia permittit. Quasi verò Ecclesia impietatem permittere valeat. Itaque manifestum est; hæc à te nefarii, alioquin non adeò ineptè differeres: Ut enim mitius de te loquar, tem hanc Willelmæ, non capis; quam tamen discere potuisti ab utroque Apologista:

Vix auctores hujus doctrinæ? hi sunt, D. Thom. 2.2. q. 100. & in 4. d. 25. & quodl. 8. item Alenf. Altifiodor. Antonin. Armach. Summittæ omnes & Canonistæ, quorum multos citat Suar. tom. 2. de relig. lib. 4. c. 1. n. 9. Item Barbosa in cap. *et si questionis* d. Simon. Item Sylvestre v. Simonia, §. *tertio queritur*. Cajetan. In summ. v. Simonia latissimè. Sed bonus sum, qui hichæreo, cùm potius remittendus sis ad utrumque Apologiam: ad primum quidem impoff. 2. & in temp. ad Epist. 12. ad secundum verò, in respons. ad object. 13. sed potissimum ad P. Josephum G. balium, qui ex professo singulari tractatu, rem hanc ita discussit, & ineptias vestras refutat, ut nihil profecto sit, quod doctissimi quique in hac materia ultra desiderent: omnis enim Societatis Doctoribus, quamvis plurimi sint, lique doctrinæ & pietate celeberrimi & gravissimi, alios auctoribus adducit, allatis, collatisque eorum locis, initio factò à Petro Lombardo Magistro Sententiarum, & item Canonistis, Romanoque Pontificis, ipsius Sorbonæ Decreta; quibus omnibus abundè profus evincit, nullam unquam Simoniam esse; in qua ratio pretii, ac proinde venditionis non intercedat: ratum opus, si verationum pondera, si auctoritatis momenta, sive oppositæ sententiæ refutationem perpendas. Ad hunc ego te remittendum putavi, à quo multa, quæ necis, dicere valeas.

Infulse demum sub finem (6) & plufquam pueri-
liter, in priorem Apologiam declamas, quod ab
Escobario ad Lessium controuersiam tranfultit,
pro eo, qui contractis nominibus, bonis deinde ced-
dit: Sed ab te profecto expofitulas Wendrocki;
quafi uero doctrinam illam Montaltius Lessio non
attribuat. Sed, inquis, Montaltius per se Lessium
non protulerat; nam Escobarium tantum locum attru-
lerat, in quo Lessius laudabatur. Quo tunc tandem
menti non cessabis, mendaciorum architecte? ad
octavam Epistolam te reuoco, pagin. 182. Volve, &
ge, hoc noster sancit Lessius, confirmat Escobarus, &c.
per se igitur Lessium hujus doctrinæ auctorem ap-
pellasti; Escobarium uero ejusdem confutratorem.
Lessius tamen sententiam suam longe fufius & cla-

NO RAT
BRISL.
Ageticus
1819

rius explicuit: nam Escobarius aliorum Doctorum sensum sæpe supponit, raro explicat. Hujus igitur doctrinæ sensus apud Lessium explorandus est, & discutiendus: quod egregiè præstitit Apologista impost. 3. & in respons. ad Epist. 12. Ad eum te remitto; nisi velis Escobarii Vallisoletæ expectare responsum. Et verò licet Escobarius ambigere locutus sit; cum is dicat, se cum Lessio sentire, non alia quàm Lessii, ipsi doctrina imputanda est. Injustè igitur conquereris, quod Apologistæ doctrinam Lessii de hoc argumento explicuerint; primus quidem citatis locis, alter verò in respons. ad objection. 24.

NOTA II.

De redditibus Ecclesiasticis.

TAm faciliè pronunciare, vel ignorantia, vel imprudentia; addemalitiam & iniquitatem, cum quis ex odio præcipiti, quo adversus aliquos abripitur, pronunciat. In hoc, erras statim initio: Vis enim, (a) certius esse nihil, quàm Ecclesiasticos suorum reddituum dominos non esse: & ex Comitolo, cujus auctoritas nullius ferè momenti est, periculosa illam sententiam vocas, quæ ad omnem licentiam aditum aperiat. Si oppositam probabilem dixisses, utique tolerandus esses, cum pro illa multi auctores scripserint: ac ita certam putare, ut aliam periculosa esse velis, & ad omnem licentiam aditum aperientem, hoc reverà sustineri nequit; cum ea pro se gravissimos auctores habeat, quales sunt Sotus, Covarruvias, Adrianus, Corduba, Vasques, Arboreus, Alcozer, Tabiena, Sarmiento, Simancas, Gerson, Abulenſis, Honcala, Turrecremata, Propositus, Angles, Aragonius, Thomas Sanchez, Molina, Lessius, Lorca, Coninck, Filiurius, quos citat & sequitur De Lugo de just. & jure disp. 4. sect. 1. num. 2. adde torrentem omnium recentiorum, quos hic recensere, longum esset. Omnes tamen isti fatentur, teneri Ecclesiasticum, in usus pios residuum expendere. Probatur autem hæc obligatio, tum ex Trident. sess. 25. cap. 2. de reform. quod prohibet Ecclesiasticis, ne redditus suos, qui Dei sunt, consanguineis donent; tum ex usu Ecclesiæ, quo mens illius clarissime constat. Quod autem sint Domini, præsertim probatur ex Trident. sess. 24. cap. 12. de reform. ubi dicitur Ecclesiasticus facere fructus suos; item sess. 23. cap. 1. de reform. item ex Bulla Pii V. quæ incipit *Ex primo*. Illud etiam præsertim movet, quod Ecclesia nullis pœnis eos ad restitutionem adstringat, qui residua in pios usus non expendunt.

Non nego, sententiam oppositam rationibus etiam suis probari, iisque gravioris momenti; sed quæ illam dumtaxat probabilem, non certam efficiant. Quate, ut eam non damno, sed probabilem reputo; ita neque tu meam damnare debes, utpotè longè probabiliorem. Dixi supra, Comitolum hac re nullius esse momenti: quippe qui nimio studio, neotericis auctoribus contradicendi, scripserit.

Unum autem præ cæteris, in te displicet, (b) quod attritionis cum Sacramento conjunctæ beneficium per summum contemptum eleves, cujus scilicet operâ, is ad gratiam redire possit, qui redditus Ecclesiasticos in consanguineos effuderit, idque citra omnem restitutionem, ad quam scilicet non tenetur. At dato, quod teneatur, ejusdem attritionis opera, in Sacramento, ad gratiam redit; cum vera attritio pro-

positum non peccandi, & voluntatem servandi præcepta, atque adeo restituendi complectatur. Tu verò nimiam, ut putas, salutis remediū facilitatem non probas, O inhumanum hominum genus! qui Christi mortem pro omnibus oblata, & sanguinem fufum; & gratiam sufficientem, quæ nemini deest, cum præceptum obligat; & novum Penitentia Sacramentum, quo Christiani longè facilius, quàm olim Judæi peccatorum suorum veniam consequantur; & jugum Christi suavius, onusque levius, de demptis à Christo mortalibus invidetis.

Sed hoc onus superflua distribuendi, Jesuitæ, inquis, Pensionarii eximunt: (c) item docent, quæ stipendii loco accipiuntur, tamen si superflua, in pauperes necessarii eroganda non esse; (d) neque id, quod parsimonia congruè ac debite sustentationi subtrahit; neque id quod nonnulli, digna subboris & industriæ impense in regimine Ecclesiæ mercede, supra congruam sustentationem merentur. Cuncta hæc, inquis, sunt nefanda, turpia, fœdida, avaritiæ labe polluta, Christo & Ecclesiæ contumeliosa, simoniaca & nulli probanda, quem aliquam divini ministerii curæ & honos tangat. (e) Hæc tu: viden' quid dicas? tam graves, tam sanctos, tam doctos homines his laudibus exornas? Sed, quantum vis ringaris, prædictæ sententiæ sunt probabiles. Nam & pensio est ipsissima applicatio oblatæ justam ad aliquem utum pium; & quod datur stipendii loco, inter redditus Ecclesiasticos non recensetur; & quod portioni sibi debita aliquis subtrahit, alteri non debet; omnis demum merces singulari labori & industriæ alicujus debita, eadem competit, ut ejuslibet voluntati relinquatur: præterquam quod Doctorum auctoritas, & usus Ecclesiæ receptus hujusmodi opinionibus aliquod potius conciliant. Consule Cardinal. De Lugo loc. 3. per totam, qui multos etiam citat.

(c) Pag. 330.
(d) Pag. 331.
(e) Pag. 332.

NOTA III.

De Simonia.

ITerum hoc loco furiosum illum Apologistam impletis: (f) & primò quidem increpas, quod Epistolam duodecimam Montaltii dissimulet. Turbas videris, Wilhelme, adeo ut revera nescias, quid dicas. Nam contra illam duodecimam potissimum agit Apologista, eamque expresse appellat, restatue pag. 53. & 54. Sed falsò, inquis, Montaltii fingit, quasi divitibus præciperet, ut se etiam illarum suo necessarius spolient, quod periclitantem aliorum statum tueantur; cujus opinionis, inquis, ne vestigium quidem in Montaltii Epistolis reperias. Itane vero i. ut Montaltius in extremis necessitatibus etiam necessaria largienda esse sentit, ipso ferè initio Epistolæ extremam autem necessitatem cum urgente & gravi confundit. Tu ipse supra propter hoc vapulasti pag. 325. Porro Theologi jacturam status auctoritatis inter magnas necessitates recensent. Igitur necesse Apologista per legitimum ratiocinium illam nobis opinionem imputavit. Sic enim ratiocinatur: in opinionem imputavit. Sic enim ratiocinatur: in magnis, urgentibus, extremis necessitatibus (non hæc tria apud vos idem sonant) necessaria sunt largienda; hæc propositio Montaltii expressa est: sed evidens jacturæ status periculum, est magna neces-

[f] Pag. 332.

(a) Pag. 329. (b) Pag. 330.

temporale, inquam, non humanum, sed diabolicum?

Asseris deinde, omnibus Decretis, & legibus Ecclesiasticis vetari, ne quocumque modo, vel titulo, pecuniā accipiatur, etiam si non detur ut pretium. Ut hoc probes, quinque loca producis; in quibus tantummodo agitur de ordinandis Presbyteris, Diaconis, Clericis, vel consecrandis Episcopis. At, ni fallor, in materia beneficiāli, Apologista versatur. Præterea ex his dumtaxat habetur, in Ordinatione, commoda, id est, lucra, Simoniaca scilicet, fugienda esse: Episcopatum, Presbyteratum, Diaconatum per pecunias non esse obtinendos; nec pro iis premium offerendum; sine cautionatione Ordinationem peragendam: Cuncta hæc pretium denotant. Non distitor tamen esse aliqua jura, quibus pro obtinendo beneficio, aliquid quovis modo dari prohibetur; & nisi ad sit alius titulus honestus, eo ipso, quod datur aliquid, ad beneficium obtinendum, ut pretium dari censetur. Sed hæc ad Apologistam nihil faciunt, qui omne pactum excludit; & te primum accepta, ex mea deinde gratitudine, vel alio titulo honesto, beneficium conferri supponit, præciudicando ab omni lege humana. Accusas denique Simoniam illum, qui pecuniam promittit sine intentione solvendi. Sed multi dicunt, non esse Simoniam, te, haud dubie, longe doctiores, ut Cæsar: tom. 2. Opuſc. tract. 9. q. 2. Sot. lib. 9. q. 8. art. 1. Tolet. in Summ. lib. 5. c. 90. n. 4. Petr. Navarr. lib. 2. de test. n. 471. Suar. tract. de Simon. cap. 42. n. 5. Nempe ille, qui fingit; non habet voluntatem emendi; igitur nec Simoniam Mentalem ut vocant, sola mente conceptam; igitur nec eam, quam dicunt Conventionalem seu pacto firmatam, quæ Mentalem supponit: alter vero qui non fictè promittit, Mentalem habet. At ridiculus es, cum dicas, eum, qui pecuniam fictè promittit, per pecuniam ad Sacerdotium pervenire. Quomodo per pecuniam, si nulla pecunia intercedit? Quod dicis, corrumpi Judicem, per promissum falsum; itemque illum, a quo, qui fictè promittit, accipit deinde Sacerdotium: utrumque verum est; sed non est Simonia; quia non obtinetur beneficium per pecuniam; sed per promissum falsum. Prohibet demum Concilium Melphit. ne quis dato vel promisso Episcopalem dignitatem assequi nitatur: Promisso scilicet vero, non falso & ficto. Non tamen negabit quispiam, quin illi, qui fictè promittit, graviter delinquat, & mendacium sacrilegum cum maxima irreverentia committat. Nihil enim obstat, quod minus peccatum sit, & Simonia non sit. Fuit aliquando, qui dixit, non neminem inter Casuistas, quod paulo laxior esset, esse agnum, qui tollit peccata mundi: Id per jocum dictum fuit. Ausum tamen sermo dicere, ita vos hominum generi esse inſenos, ut longè plura, quam te ipsa sint, peccata esse velitis; licet communem omnium obſtinatè negetis Servatorem. Hinc Diaboli partes agitis, cui maximam hominum partem à communi redemptione rejectam devovistis: Hinc non grassatorum modò & sicariorum, quod iusto joco Apologista vobis exprobravit; sed ipsius Diabolicorum principis insignes patronos agitis.

(*)

in

In Epistol. decimā tertiam,

NOTA UNICA.

De Homicidio.

TAnti est impudentem esse, (a) & frontem omnino posuisse; fabulam alapæ Compendii à Jesuita quodam impactæ, quam pro vera historia scurræ tuus in solita famolarum literarum scena exhibuerat, tota Gallia cognovit: Apologista, illius narrationis falsitatem, adductis etiam testibus omni exceptione maioribus in respons. ad 13. Epistol. demonstrat; rem deinde Montaltius convertit in jocum, suo more ludens circa alapam averſa, vel ad verſam manu inflatam; iterum eandem fabulam sub aspectum reducis. Tanti est, ut dixi, impudentem esse & Janſenistam; huic enim hominum generi solemne est, dictorum nunquam pœnitere. Sed falsa esse constat, ertonea, hæretica; nihil refert; semel dicta, nunquam revocanda. sic tam obstinatè damnatas propositiones defenditis, negatisque pervicaciter, Janſenii esse, vel in ejus sensu damnatas: standum in decretis. Sed iniqua sunt, impia, blasphema. Quid tum constantia, angelica virtus est, sed obstinatio, vitium diabolicum. (b) Tum cavillaris ineptè in re aperta. Nempe Annatus calumniam Lessii à Montaltio affectam tam clarè demonstravit à pag. 1. ad 8. Janſeniana fidei, ut à nullo, qui vel legere sciat, negari possit. Nempe id attribuerat Lessio, quod expressè negat; verba Victoriæ pro verbis Lessii, sententiam Petri Navarra pro sententia Lessii impudentissimè propulerat. Quis enim dicat, aliquam opinionem illius auctoris esse, qui expressè negat, eam in praxi tutam? Præterea Montaltius ea, quæ Gallicè scripsit, Lessio imputavit, licet ea Lessii non sint; sed ne jam dicta repetam, te ad Annatum remitto; item ad Apologistam imposit. 4. & in respons. ad 13. epistol. ubi etiam rem hanc egregiè disculsi, Montaltium planè convicit, & reluctanter licet, omnino prostravit.

Pergis deinde, nec ab eo, quem semel invisti, calumniæ tramite unquam discedis. Dixerat Apologista imposit. 19. nullum unquam, vel Theologum, vel Casuistam docuisse, propter simplices maledicentias, vel obtreccionem, licet hominem occidi posse; tu verò simplicem maledicentiam in calumniam, quantumvis atrocem vertisti; & hîc Gallicæ linguæ peritos appellas. Præterea quis nescit, voce illa *simple*, rem ipsam extenuari, ac significari exile quoddam & leve? sic auctor per illud, quod habet, *simples mesdisances*, nihil aliud intelligit; & qui Gallicè sciunt, nihil aliud intelligent, nisi leves obtreccionem: quantum autem calumnia, præsertim si atrox est, levem quampiam obtreccionem superet, non est profectò quòd dicam; cum res ipsa lippis & tonforibus nota sit. at utrumque, dictum illud Apologistæ excludit; nam vox illa *mesdisance*, id est, obtreccatio, calumniam arcet, & falsam criminationem, & adjunctum illud epithetum *simple*, id est, levis, simplex, atrocem maledicentiam excipit. Hic tamen ineptiam, absurditatem, & ridiculam Apologistæ argumenta rides, & intolerandam vocas: hoc mihi facile persuaderet, te reverà Gallum non esse, sed Teutonem, aut Noricum, ut fingis; cum Gallicæ linguæ tam ignarum esse te videam; quis enim, qui vel me-

diocriter illam calleat, dum illud, de quo agitur, *simples mesdisances*, vel legit, vel audit, leves obtreccionem illic non intelligit? tu verò obtreccationem in calumniam, & levem in atrocem vertis, ut velinde potius Gallicum illud dictum penitus evertas, quam fideliter vertisse videaris, calumniam in calumniā struxisti: tibi adèd familiaris est, ut eam in oculis geras, eamque propterea videas, ubi non est. Hæc, inquam, mihi persuaderent, te Germanum esse, utin fronte libri mentiris; sed quantum à castitate Germanico absis, & quantum atro Regio-pomposum veneno imbutus sis, quisquis legit tuas notas, facile intelligit. Sed hæc sunt levia, ut dicam majora orationem convertis.

Franciscus Amicus Jesuita, inquit, (c) doctus, typis mandavit, honorem proprium, scilicet verum, qui ex virtute, & sapientia nascitur, à Clericis & Religiosis, cum moderamine inculpatæ tutelæ, etiam cum morte infaustis defendi posse; quamvis de errore illam doctrinam palliare conetur: hanc supremum Brabantia Concilium tolli jussit, & mandato hæcenus obtemperatum; licet fundum mentem, cui hæc doctrina innitur, sublatum non sit, & liberum adhuc Laïcis relictum, proprium honorem defendere: item jussum expungi, quod dicit, homines, hæretici, vel legatario contra injustè impeditum, ne vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, defendere, &c. Utrumque Lovaniensis Academia damnavit: Præterea Caramuel à quodam Jesuita super hac doctrinā interrogatus respondit, illam tibi probabilissimam videri: nec mirum, cum eum Jesum infans laudibus ad se allicuisset. Pro eadem doctrinā, Jesuitæ varios auctores citant; Duvalium, Bannesium, ipsumque adèd Cardinalem Richelium, quod risum multorum concitavit: Nec juvat, pueros illas de praxi & speculatione cavillationes, quæ risum etiam movent, adducere; cum reverà ad excusandas cædes adhiberi non possint; ridiculum enim & nefandum est, cædes vel in speculatione premittere. Hæc summa illorum est, quæ in hac nota, quinque paragraphis complectitur. Omnia enim illum pellicis casum, quem ex Caramuele extorquebat non es veritus. Hæc te mirificè delectant Wilhelme, porcine indolis homo, cui fæces & lordeſcent. De eadem re idem fertur, quem parèd id immundum spiritum vocant; cui cum in obſcuro animo similis esses, in amore immuditæ adhuc similis esse voluisti.

Quod pertinet ad doctrinam, quam Amico Affingis, eam minimè defendendam suscepi. Id unum dumtaxat repono. Amico illam affingi, à te quidem, per insignem malitiam, ab aliis verò quibusdam, per summam imprudentiam, vel IncoGITantiam. Hæc certe Amicus non asserit, sed opponit. Ubi enim dixisset tam. 5. disp. 36. sect. 7. num. 118. licitum esse Clerico & Religioso, defendere honorem illum verum, qui ex virtute & sapientia nascitur; statim hæc ibi opponit; ergo, inquit, hunc honorem poterant defendere, cum moderamine inculpatæ tutelæ, etiam cum morte infaustis, si opus sit. Hæc sanè doli, & insidie molesta illi videtur. Vellem saltem eam invites Wilhelme. Deinde tamen hæc subnectis, non fide ad palliandum errorem, ut temere dicit, sed ingenuè ad suæ sententiæ declarationem: *meo iure sint dicta*, ut communi sententiæ adversentur, sed *solum disputandi gratia*, maturo iudicio relicto penes prudentem lectorem. Communi ergo sententiæ adhæret; igitur alteram minimè approbat, quæ communi sententiæ

(a) Pag. 278. [b] Pag. 351.

(c) Apag. 352. ad 357.